

RASPIE NIDERLANDZKIE

FLAMANDZKIE HOLENDERSKIE I FRYZYJSKIE

Wybór, przekład, wstęp,
komentarz krytyczny
ANDRZEJ DĄBRÓWKA

Wybór, przekład, wstęp,
komentarz krytyczny
ANDRZEJ DĄBRÓWKA

iBL INSTYTUT BADAŃ
LITERACKICH PAN
WYDAWNICTWO
WARSZAWA 2013

Spis treści

Przedmowa. <i>Opowiadania, którymiśmy byli...</i>	5
BAJKI	16
1. Siedem języków smoka (300)*	19
2. O trzech zaklętych królewnach (301)	26
3. O kowalczyku-silaczu (301B)	41
4. O szklanym dziadku (302)	50
5. Jaś i Marysia, i czarownica Pitra Loo (302A)	55
6. Zamek ognia (303)	58
7. Czarodziejska strzelba (304)	64
8. Wątroba smoka (305)	67
9. Niema księżniczka (307)	73
10. Głupi Piertek (308*)	81
11. Zamek o stu ogrodach (311C)	88
12. Sinobrody (312)	91
13. O kupcu z czterema psami (312C)	93
14. O czarnoksiężniku z Ameryki (313A)	98
15. Zamek o czterech białych wieżach (314A)	112
16. O syrenie (316*)	118
17. Góra magnetyczna (322*)	120
18. O czarnym koniu, złotej uździe i ptaszku (325)	124
19. Klaas Sztukmistrz (325*)	127
20. Ten, co nie umiał się bać (326)	133
21. Synunio-Palunio i ludojad (327B)	138
22. Janek z papierowego domku (327C)	144
23. Młynarze nie idą do piekła (327C*)	147
24. Olbrzym, który kradł siano (328)	149
25. Syn rybaka i księżniczka (329)	152
26. Chłopak bez cienia (329A)	157

27. Smidje Smea (330A)	165
28. O gospodarzu Jędrzeju (330C)	171
29. „Stara bida” (330D)	174
30. Jak tam się dostać? (330*)	178
31. O człowieku, który chciał spotkać śmierć (332)	179
32. Koniec świata (332C)	183
33. Chłop Miotła, Chłop Kiść Liści i Chłop Żelazo (333*)	187
34. Smalczuś (333C)	190
35. Trzej bracia (360)	193
36. Trupojad (363)	199
37. Od dziś za rok... (365)	204
38. Złota bransoletka (366)	206
39. O rycerzu z synkiem i Królu Olch (367*)	208
40. Dom pełen dziwów (368*)	210
41. Syn kupca z Antwerpii (369)	211
42. O panu, który zwiedzał świat (400)	215
43. Dwie narzeczone (403A)	219
44. Śpiąca królewna (410)	222
45. Jan Półprosiak Pierwszy (413A*)	229
46. Śliczna dziecina (425C)	239
47. Królewicz zaklęty w dzika (441)	244
48. Różnica między bogatym a biednym (461)	248
49. Nagrobek starego pastora (470)	256
50. Nieboszczyk zaproszony do stołu (470A)	258
51. W krainie nieśmiertelności (470*)	259
52. Mnich z Afflighem (471A)	265
53. Biała Karolinka i Czarna Karolinka (480A)	266
54. O Maryni i Jasiu (480B)	272
55. O przadce, co nie umiała prząść (501)	275
56. Żelazny Człowiek (502)	278
57. Krasnoludki (503)	281
58. Wdzięczny topielec (505)	286
59. Wdzięczny umarły (506A)	288
60. O królewnie i piekarczyku (506B)	295
61. Duży Gjalt i Mały Gjalt (507B)	301
62. Wdzięczny rycerz (508)	307
63. Jan Niedźwiedź (513A)	310
64. Wierny przyjaciel (516)	323
65. Silna księżniczka (519+518)	329
66. Jan Marcin Dzikus (530)	339
67. O różdżce czarodziejskiej, złotym piórku i mówiącym osiołku (534*)	348
68. Szyper i czarny pies (540)	356
69. Panna Chaberek (545C*)	358
70. Zaczarowany kotek (MDM 545F*)	360
71. Ptak Feniks (550)	365
72. Źródło Świętego Allana (551)	375
73. Jan Walibór (554)	381
74. O chłopaku z orłem (554B*?)	387
75. Księżę Brunszwiku na bezludnej wyspie (554D*)	389
76. Rybak i jego żona (555)	392

* Wyjaśnienie numerów w nawiasach – zob. Komentarz, uwagi do tekstów.

77. Złoty pierścień syreny (560)	396
78. O drewnianym koniku (560A*)	402
79. O chruśniczku (561)	408
80. Krzesiwo (563)	412
81. Zaczarowana butelka (564)	418
82. O siedmiu śpiących i księżniczce z rogami (566)	422
83. Złoty ptaszek (567)	429
84. O serwetce, lasce, skrzypcach i płaszczu (569)	437
85. Chłopak ze śliwkami (570)	442
86. „Rzep-czep” i „w górę kosz” (571)	448
87. O latającym koniu (575)	453
88. O mieczu i koszuli (576)	457
89. Cudowny konik (577)	459
90. Trzech chłopaków i trzy królewny (577*)	464
91. Szabelka czarodziejska (590)	468
92. O bańce złodziejce (591)	478
93. Jack i jego piszczałka (592)	480
94. O jabłkach zdrowia (610)	486
95. Diabeł i drwal (610*)	494
96. Dwaj wędrowcy (613)	497
97. Podarunki trzech braci (653A)	502
98. Kasia Znajdusia (653B)	504
99. Czterej bracia na koniach (653**)	506
100. O trzech rycerzach i diable (653***)	509
101. Co brat, to chwał (654)	514
102. O Wielkoludzie, Smoczycu i Łabędzim Panu (665*)	519
103. Zaczarowana sakiewka (667)	523
104. O chłopie, który zrozumiał mowę zwierząt (670)	526
105. Królewicz, który poznał mowę zwierząt (671)	530
106. Księżniczka, która zażyczyła sobie mieć dziecko (675)	533
107. Szewc i Krasnoludek (676)	536
108. Paluszek (700)	539
109. Wielkolud (701)	542
110. Pan Księżyc (702A*)	543
111. Dziewczyna bez rąk (706)	548
112. O złotym ptaku, który umiał mówić (710)	555
113. Maurycja (709)	562
114. Opowieść o wypędzonej kobiecie (712)	567
115. O półkogutku (715)	569
116. O Jasiu i Marysi (720)	575
117. Królewicz i trzech dziwaków (726***)	579
118. Wodnik i złoty topór (729)	588
119. Pani na Staveren (736A)	590
120. Biedny robotnik i bogaty chłop (741*)	593
KOMENTARZE	597
Objaśnienia skrótów	599
Źródła wyboru	599
Opracowania wykorzystane	601
Uwagi do tekstów	603